

dels dos: això últim clarament en certs casos. Sovint el sentit és més el de *consumere* però la forma conjugada correspon a *consummare*.

En el cas «les aigües de l'Ebre derrocan e *consuman* aquella riba ---» (desfent l'*anglada*) Tort. a. 1342 (*Buill. de l'A. B. L.* xi, 428, citat més llargament vol. i, 314a36) encara es pot tractar, morfològicament, de CONSUMERE, que és al que correspon el sentit, però en aquesta acc. la diferència no s'hi nota en altres exs., on la conjugació ja correspondria a CONSUMMARE: «los carboners --- guasten e *consumen* molts bons arbres de pins --- en breu de temps serien *consumats* e guastats» Tort. 1341 (*BABL* xi, 412-3). És el que constatem en forma clara i palesa en el *Consolat de Mar*, on *consumar* i *consumament*, són el mot per 'deteriorar, avariar', 'detriment, dany': «si la --- roba [mercaderia] se perdrà del tot, o en partida, o s'consumarà o pendrà algun dan ---», «si la --- roba se perdrà del tot, o en partida, o pendrà algun *consumament* o algun dan ---» (cap. XLIV, *Pard.*, 91). I veg. molts exemples d'això en el *DAG.*, s. v. *Consumar* per 'consumir' és molt freqüent en Llull, com també *consumació* 'consumició', *consumible* i *consumament* (moltes cites en el gloss. de Colom).

En conclusió, en aquest punt, el cat. des de l'E. Mj. tirà pel mateix camí que el francès, i no el del castellà, on *consumir* i *consumar* s'han mantingut separats. Així com en aquesta llengua, els puristes han denunciat *consumación* (quan té sentit comercial o tavernal, cafeter etc.) com un gallicisme, fent-lo reemplaçar per un *consumición*, nosaltres en aquest punt no tenim cap raó per imitar-los, ni crear un «*consumició* (ridícul: dolent en llatí i antitradicional en romànic), ni té res de criticable en català tal ús de *consumació*, que és una conseqüència irreprotxable dels fets catalans de sempre. El fr. *consommé* per a una mena de sopa és gallicisme en curs.

Consum [Belv.]; *consumer*. *Consumible*; *consumable*. *Consumidor* [Lacav.]. *Consumiment* [Llull, *Merav.*, *NCl.* iv, 311; Lacav.]. *Consumit* [*DTo.* 1647]; *consumitud*. *Consumptiu*; rarament *consumpt*. Llull deia *consumatiu*: «si'l foc no fos *consumatiu*, no fóra generatiu», *Arbre de Sci.* III, 5.

Presumir, pres del ll. *praesumere* 'pendre d'antuvi', 'imaginar per endavant, presumir', 'mostrar-se orgullós, atrevir-se' [Llull]; «Muyllyer enamoradiça / qui veu, *presumir* porà / que si temps ne loc hi havia, / son fet a pijor vendrà; / per què, tantost deu l'hom toltre / avinentesa a muyllyer, / que a mal / portar-la poissa / ---» en un poema juvenil d'Eiximenis, entreteixit dins el *Llibre de les Dones*, amb escassa mesura de profusió (*EntreDL* i, 173, v. 2); «a penes haguí deseparat lo meu cors, ne podia hom encare ben *presumir* que fos mort, jo fuy posat en lo juý de N. S. Déu», BMetge (*Somni* II, Ri., 240.8); «parent-me que, en assò persaverant, per ventura so que yo entenia celar, se podia *presomir*, en moltes vegades represel celar-ho», *Fiameta* (ed. gòtica, § 12, p. 23); «un príncep --- tot hom --- *presumia* que hom fos mal», Llull (*Merav.*, *NCl.* iv, 248, bis).

'Hípòtesi': «No contrastant fins ací los dos manastrels no hajan fet res, però ell los té a noves que-Is farà resposta: *presumiu*, mossenyors vosaltres aquí, per què ho fa, car ací la mia cervellera no abaste a comprendre aquest misterio», plec de cartes comunes, *Arx. Mun. Bna.*, 23-x-1451; 'conjectura, implicació': «De fet yo broque / vés ma ciutat: / fuy acceptat / per mon parent, / molt carament, / ab gran plaher; / per sa muller / renyant, gronyint, / e *presumint* / fos fill bastart», JRoig (*Spill*, 1923); «yo viu venir de dones tan gran suma / que no-s pot fer negú pensse y *presuma* / en quant poc temps ne fon la cambra plena», *Somni de J. Joan*, v. 150; «*presumí* que era caigut», JoMartorell (§ 233, Ri., 683); veg. encara en un doc. de c. 1420, *CoDoACA* xxxvi, 466.

Més modernament, 'mostrar presumció': «Yo no puc fer sinó tant com un home --- per bé que la fortuna m'haja consentit, e pròspera, ab la planeta de Mars en la qual jo naixquí, m'ha volgut dar victòria, honor e estat, no cové a mi *presomir* més que la fortuna no m'ha donat», JoMartorell (cap. cxvii, Ri., 302.15). «Quan yo n'era petit - no cal dir si *presumia*: / de tafetans al barret - de deu ---», MilàF (*Romlo.*, 372.1). «*Improperi* al demagog Aristus, que *presumia* de savi», Coromines (*Termes de Meleagros*, O. C., 1341).

Presumpció [fi S. XIII]: «aque'l qui, per *presumpció* de Dret és dit contumaç, ço és, que, citat, no comparec ---», *Costi Tort.*, Ol., p. 319; «per ço cor en les paraules de Blanquerna no era significada nulla maestria ---, e cor lo cardenal volia ésser apostoli, segons que ells conexien per alcunes *presumpcions*, per açò conegren que ço que'l cardenal dehia era maestria, e volgren a totes passades que Blanquerna fos papa», *Blanq.* (*NCl.* II, 136.23). També significa ja 'indole presumida, pretensiosa': «de fermetat no-n han gens: en un moment ploren e rien, desigen e avorrexen, volen o no volen una mateixa cosa, cent vegades; *presumpció* han més que Nembrot: elles creen que totes coses los stigan bé, e que sien dignes de sobirana reverència ---», BMetge, *Somni* III (Ri., 306.3). En aquest sentit es devia anticipar a l'assimilació de *presumptuós*, car estant aquest passatge inspirat en un del *Corbaccio* veiem que Boccaccio ja hi va usar *presuntuoso* («sono generalmente tutte *presuntuose*: e se medesime fan credere che ogni cosa loro si convenga ---», ed. 1940, p. 216).

Praesumptuosus era una creació del llatí medieval, que ja es troba en Hugutio, i fou usat elegantment en la prosa llatina de Dante, *De Vulg. Eloq.* I, iv, 2 (ed. Marigo, p. 330). En italià, ja Boccaccio; els nostres, però, ja l'havien abans usat en romànic, car en tenim casos, per exemple, en Eiximenis (cap a 1385): «hom castrat, segons que diu Rasín, és cóbeu, foll e *presumptuós*; aquells que són rancallosos, tots són comunament ---», Eiximenis (*Terç*, *NCl.* II, 13.18); «són molts e moltes *presuntuoses*», *Decam.* IV, introd., 226.9 (trad. «sono molti e molto *presumono*», ed. 1961, 244.10); «Jesu-Christ, mon Déu - l'inflat qui prospera, / tot *presumptuós* - abrasant jactància / re-